

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția III, sub Nr. 111—1938.

„Silește-te să te arăți pe tine însuși lămurit înaintea lui Dumnezeu, lucrător cu fața curată, drept îndreptând cuvântul adevărului.“

2 Timotei 2, 15.

PREDICA CEASULUI DE FAȚĂ

În câteva conferințe pastorale s'a discutat chestiunea predicii din zilele noastre. Subiectul este de sigur din cele mai importante, date fiind împrejurările excepționale pe cari le trăim sub cerul însângerat al Europei.

S'a spus adeseori, că la noi predica nu este decât un complement al *misterului liturgic*. Nu contestăm afirmația, dar a limita predica numai la serviciul divin, ar fi o mare eroare. Ea trebuie să răsune ori unde poate fi vorba de câștigarea sufletelor pentru viața în *Hristos*. Cuvintele Lui: „*mergeți și propovăduiți*“, nu se mărginesc nici în timp nici în spațiu, ci au valoarea unui indemn absolut, ce trebuie să depășească noțiunile curente de relativism omenesc. „*Stăruiește cu vreme și fără vreme*“ spunea marele vestitor al cuvântului către credinciosul său ucenic Timotei, accentuând prin aceasta atributul esențial și permanent al misionarismului preoțesc.

Clerul nostru, mai ales după războiul de întregire, a fost pregătit și îndrumat cu mai multă stăruință în cultul serios al *predicii*, ca mijloc eminent de pastorație *creștină*. Statistica oficială ne dă cifre impresionante despre predicile rostite în cuprinsul Eparhiei noastre, și ele ne demonstrează, că există o înțelegere suficientă în rândurile preoțimii despre semnificația *amvoiiului elocvent*.

Important este, ca predica să-și atingă cât mai deplin obiectivele ce le urmărește. Alături de inspirația *divină*, din care trebuie să plece totdeauna, ca izvorul ei etern, ea este ținută să fie și în *actualitate*, răspunzând preocupărilor dominante ale vieții cotidiene. Această viață, luată individual sau colectiv, prezintă nu numai aspirații pur religioase, ci o varietate întreagă de năzuinți spirituale și economice legate de existența noastră cosmică. Ele se cer lămurite și filtrate, încurajate sau

înlăturate spre a micșora dramatismul ce învălue sbuciumul nostru omenesc. Predica trebuie să aibă deci o tendință constantă spre *idealism*, care ne ridică din tenebrele îndoielilor și disperărilor telurice către culmile luminoase ale încrederii în Cel ce ne-a desemnat din veac un rost precis pe pământ.

Tragedia cumplită a zilelor de azi impune predicii o funcțiune specială. Aș numi-o funcțiunea *eroică*. Căci războiul, care cutropește țară după țară, zdrobind apocaliptic oameni și civilizație, nu poate fi înfrânt decât prin *eroismul* sufletelor, încălzite de flacăra credinții creștine. Finlanda a dat lumii întregi un exemplu fără seamăn în istoria contemporană. Un braț înarmat valorează pe câmpul de bătaie numai atâta, cât conștiința creștină ce-l încordează spre a face să triumfe *dreptatea* lui Dumnezeu pe pământ.

Astăzi, ca și în trecut, Românii nu vor altceva decât să

apere această dreptate, exprimată în libertatea și integritatea hotarelor naționale. Cum nu avem nimic de dat și nici de revendicat, înțelegem să evităm simpatiile sau antipatiile, bănuielile sau provocațiunile față de ori cine, căci *pacea* ne este mai scumpă decât războiul pustiirilor totale.

Datoria noastră este să ne ocupăm de noi înșine, să desăvârșim *solidaritatea* și *încrederea* națională, iar prin sacrificii maxime să asigurăm Patriei oștirea apărării și vitejiei biruitoare.

Nici alarmism și nici instigație, ci calm și înțelepciune, vigilență și devotament, ca prin frăția și patriotismul sufletelor noastre să ne strecurăm cu noroc prin vijelia sinistă ce zguduie pământul, sau să fim gata a o înfrunța, cu eroismul înaintașilor, dacă așa va fi voia lui Dumnezeu.

Iată pe ce linii trebuie să se miște predica ceasului de față.

—∞—

UN MIT METAFIZIC

Poetul și filosoful Lucian Blaga a publicat de curând o carte intitulată „*Diferențialele divine*“, menită, după propria mărturisire a autorului, să-i rotunjească și să-i întrească în chip decisiv concepția metafizică. Sistemul metafizic al d-lui Blaga nu se încheie cu această lucrare — mai sunt anunțate și altele, — dar culminează în ea. De aceea, având în vedere și publicațiile anterioare, cu deosebire cele care formează *trilogiile cunoașterii și culturii*, ne poate oferi o privire de ansamblu și ne îngăduie o examinare critică.

Deocamdată, pentru a se vedea ce imaginație bogată și necontrolată are d-l Lucian Blaga, îi vom expune așa numitul sistem metafizic, care în realitate nu-i decât un mit metafizic sau în cel mai bun caz un poem în proză. Autorul însuși are odată conștiința că propune un mit metafizic (p. 27). De fapt este un basm ca toate basmele, numai că are pretenție de filosofie. Și cititorul

poate fi ispitit să creadă că are de a face cu așa ceva, căci lucrarea a apărut în „*Biblioteca de filosofie românească*“ a Fundațiilor Regale.

Iată mitul.

Există un „*centru metafizic*“ al existenței, care este altceva decât lumea. Acest centru e numit Marele Anonim, Fondul Originar, Fondul Anonim, Tot Divin sau Dumnezeu. Marele Anonim este existența căreia se datorește orice altă existență. Că acest Mare Anonim este perfect sau nu, etern sau nu, atotputernic sau nu, absolut sau nu, nu ni se spune. Marele Anonim are posibilitatea și chiar tendința de a se reproduce la infinit, adică de a emite nenumărate existențe identice cu sine, fără să se împuțineze pe sine și fără a-și asimila substanțe dinafară. Din această cauză, d-l Blaga își botează „*sistemul*“ cu numele de „*reproductionism*“. Marele Anonim (Dumnezeul tuturor panteiștilor) este de o complexitate, amploare și plenitudine copleșitoare,

ființând ca un tot suficient sieși și reprezentând un sistem autarhic deplin. Datorită acestei firi a lui, are putința de a „*genera*“ nelimitat existențe identice.

Dar Marele Anonim este circumspect și foarte cuminte. El știe că dacă și-ar lăsa propria lui fire în voia ei, s'ar deslănțui procesul reproductiv și ar rezulta „*toturi divine*“ de aceeași complexitate structurală ca a lui, adică sisteme autarhice care s'ar sustrage pazei și controlului central; sau ar rezulta „*sisteme egocentrice*“, care, deși inferioare Totului, ar încerca să i se substituască. S'ar declara astfel „*o gravă teo-anarhie*“. Așa, Marele Anonim se găsește în impas: prin plenitudinea firii lui, el este îndrumat spre generare reproductivă; prin știința sa, își dă seama de consecințele dezastruoase ale *generării*. Acestea se petrec înainte de a exista ceva în afară de Marele Tot. Impasul, în care se găsește, hotărăște calea viitoare a Marelui Anonim: „*Pentru a preîntâmpina procesul teogonic și urmările anarhice, Marele Anonim își va paraliza înadins posibilitățile reproductivă și anume pe o scară de maximă întindere*“ (p. 30). Deci, pentru a salva centralismul existenței, Marele Anonim nu se va manifesta decât prin „*acte reproductivă minimalizate*“. „*Grija de început a divinității nu este „creația”, ci stăvilirea sau stingerea extremă a unui proces teogonic posibil*“ (p. 31). Efortul Marelui Anonim urmărește „*ceeace nu trebuie să se facă, iar nu ceeace se face*“ (p. 39). Ceeace e îngăduit să se reproducă, cu urmări ale actelor reproductivă minimalizate, sunt „*infime fragmente*“ din Tot, reduse la maximum atât sub unghiu substanțial cât și sub unghiu structural. Aceste rezultate ale actului generator „*sugrumat la maximum*“ al Marelui Tot, absolut simple ca structură și minimalizate la extrem ca substanță, sunt diferențialele divine. Diferențialele divine nu pot fi comparate cu nimic din lumea experienței, nici nu pot fi imaginate, ci doar gândite, din cauza absolutei lor simplități (ar fi niște puncte fără nicio dimensiune). Ele sunt neasemănat mai simple decât electronii sau decât atomii, sunt „*purtători infinitesimali de structuri virtuale absolut simple*“ (p. 48); „*o diferențială divină este echivalentul unui fragment infinitesimal din Totul substanțial și struc-*

tural, deplin autarhic, trans-spațial, al Marelui Anonim" (p. 64). Marele Anonim generează diferențiale în număr infinit. Diferențialele divine sunt omniprezente. Diferențialele pot fi „nucleare” față de Fondul Anonim, adică emise mai dela centru și reprezentând ceva din structura complexă a acestuia (de acestea Marele Anonim nu emite, de frică să nu-i uzurpe tronul), și periferiale, singurele emise. Acestea sunt omogene și eterogene. Ele sunt ultimele elemente cosmice.

De unde derivă lumea? Marele Anonim nu crează direct lumea; el crează direct numai diferențiale. La început, universul nu este decât un imens rezervoriu de diferențiale divine. Lumea e creația indirectă a Divinității, întrucât Marele Anonim permite ca prin integrare de diferențiale să apară forțe, lucruri și ființe. Toate existențele empirice sunt integrări de diferențiale. „Integrarea se face dela sine în virtutea unei suficiente potriviri intrinseci, între diferențialele divine”. (p. 148). După generare, diferențialele sunt quasi-abandonate, „pentru ca ele să se integreze la întâmplare” (p. 155). Deci Marele Anonim se abține de a crea direct ceva complex (Ipostaze, Idei, Forme, Eoni, Entelechii), crează direct diferențialele divine și indirect făpturile complexe (materia, plante, animale). Dar și acestora din urmă, tot „din înalte rațiuni centraliste”, li se fixează „un plafon suprem, până unde vor răzbate procesele de integrare” (p. 148). Marele Anonim ia toate măsurile preventive pentru a nu avea vreun concurent și a nu se ivi vreo dramă. De aceea crează direct doar diferențialele, care, fiind simple, adică „toturi divine amputate la maximum”, nu-l vor putea amenința niciodată și care, datorită tot simplității, sunt indestructibile. Toate celelalte făpturi, create indirect, sunt „perisabile” și, deși complexe, nu primejdiesc situația Centrului, din cauza vremelniciei lor. Toate existențele complexe se desintegrează, la moarte, în diferențialele din care se formaseră.

Marele Anonim este de un egoism și de o cruzime neînchipuite. Nu-l interesează decât menținerea egemoniei sale. Tot ceea ce face e determinat de teama de a nu i se lua dominația de către cineva egal. „Dumnezeu procedează direct și indirect la crearea lumii, de teama Fiului, și iarăși și iarăși de teama Fiului, fără de capăt” (p. 32).

Afară de sine, „Marele Anonim nu are alte ipostaze” (p. 40). Ipostazele, care sunt „fictive toturi complexe și indivizibile” (p. 149), ar compromite egemonia divină, ar fi o teogonie uzurpatoare. „Ceea ce metafizica creștină admite într'un fel ca proces intra-teic cu totul particular (Tatăl, Fiul, Sf. Duh)... din înalte rațiuni centraliste acest proces posibil n'are loc nici măcar o singură dată”. (p. 207).

Creația din nimic este o concepție puerilă, „mitologie biblică” (p. 127).

Suflet individual nemuritor nu

există (p. 167). Ceea ce se numește conștiință și suflet se desintegrează în diferențiale, după moartea individului.

Despre mântuire nu se poate vorbi (p. 157).

In general, făptura ar fi putut fi mult mai mult decât este, dacă Marele Anonim nu și-ar fi sugrumat posibilitățile generatoare.

Și descurajantul mit se încheie cu cuvintele: „Lumea este Poveste înfinit mutilată”.

Mărturisim că ultima carte a d-lui

Blaga ne-a produs o mare decepție. Cariera filosofică a Dsale începuse așa de frumos. Și neamul românesc l-a răsplătit îndeajuns pentru aceasta și pentru nădejțile ce lega de dânsul (cum n'a răsplătit pe titani ai gândului românesc). Înșine am admirat cu toată sinceritatea unele minunate întocmiri, mai cu seamă „Spațiul mioritic”. Cine putea să-și închipue că această carieră va culmina în extravagante filosofice?!

Vom reveni.

Prof. I. TODORAN

SĂRBĂTORIREA protopopului stavrofor ȘTEFAN RUSU dela Târgul-Murăș.

Credincioșii bisericii ortodoxe din orașul și tractul Tg.-Murăș, au sărbătorit în cadre impresionante pe venerabilul păr. Prot. stavrofor Ștefan Rusu, în vârstă de 75 ani dintre cari 5 ani ca preot, și 50 ani de protopop.

Sărbătorirea a început printr'o slujbă religioasă în Catedrala monumentală din Tg.-Murăș, ridicată prin străduințele păr. prot. stavrofor Ștefan Rusu și ale bunilor săi credincioși. Soborul de preoți, în frunte cu P. C. păr. consilier eparhial Dr. V. Sava, era alcătuit din: Pr. prof. Dorift Șuteu, Pr. prof. Onițiu, Pr. prof. Pop și alți preoți din protopopiatul Tg.-Murăș. Răspunsurile le-a dat corul catedralei de sub conducerea d. C. Alexandrescu, executând Liturghia ortodoxă a distinsului nostru compozitor Oct. Zeno Vancea. După un scurt Te-Deum, Sf. Sa păr. cons. Dr. V. Sava, a vorbit în cadrul predicii — despre arătarea lui Iisus Hristos Sfinților Apostoli și Mironosițelor după înviere, fălmăcind cuvintele „Pace vouă!”.

Ca delegat al P. S. Episcop Nicolae, păr. consilier Dr. V. Sava, a făcut o impresionantă evocare a întregii activități duhovnicești a sărbătoritului Protopop cu sbuciumările avute ca preot, învățător director confesional în vremurile de restricte a foștilor stăpânitori, când numărul de credincioși erau numai de 14, la care se adăugau ostașii Români din regimentele din Tg.-Murăș. Tineretului i-a menținut graiul, credința, suferind lanțurile închisorelor și multe umiliri, care au fost răsplătite după întregirea neamului. Aceste numeroase înșiruirii ale P. C. consilier au stors lacrimi din sufletul asistenței și a sărbătoritului.

Cuprins de o îndrituită emoție, păr. prot. stavrofor Ștefan Rusu, și-a făcut autobiografia celor 75 ani de viață și 55 ani de serviciu pentru biserică, școală și viața socială națională de pe plaiurile Mureșului.

Corul catedralei a intonat un imn de slăvire a rodnicei activități a bunului lor părinte.

Printre numeroșii drept credincioși, care ani de-a rândul au ascultat cuvintele propovăduitoare ale iubitelui protopop am remarcat pe: D-l

General Georgescu Pion, D-l prefect Ștefan Pantea, D-l Primar al orașului Târgu-Murăș Medic Eugen Curta, Doamna Comandantă a Legiunei străjerelor prof. Ana Mărtinaș, D-na comandantă de cohortă a străjerelor și președ. Crucei Roșii prof. Paulina Georgescu Pion, Domnul prim-președinte al Curții de Apel P. Avramescu, D-na Avramescu, președintă a Soc. Principele Mircea, D-na directoare a Liceului de fete „Unirea”, D-l și D-na Docent Universitar Mihai Mitrea, medic primar al spitalului de stat, D-l prim-procuror general Pionianu, D-l prim-procuror Petru Palade, D-l secretar al FRN. Dr. medic Valentin Man, reprezentând și pe D-l Dr. Aurel Baciu, președ. FRN., care a fost plecat la parastasul de 2 ani a lui Oct. Goga la Ciucea. D-l Dr. Ion Vescan, fost prefect, D-l Dr. dir. spital P. Muscă, D-l medic chirurg al Spitalului de Stat din Timișoara, fiul sărbătoritului Dr. Titus Rusu, D-l Dr. prof. Nic. Crețu, D-l insp. școlar Gh. Aniței, D-l director de studii al Liceului Militar Constantin Ionescu-Pelican, D-l Maior I. Roșu, Comand. Gărziilor Naționale din Murăș, D-l prof. Gh. Târnavăeanu, președ. FRN.-ului din Tg.-Murăș, Prim-președinte al Tribunalului Mureș D-l Merișor, D-l V. Sica, Comand. Leg. străjerilor, D-l avocat Muscă, Șeful controlor fiscal D-l Macavei, D-l insp. al Muncii Ion Malai. D-l șef al poliției Laurențiu Fodor, D-l Vasile Macavei, dir. căminului de ucenici, D-l prof. pens. N. Sulică, D-l dir. liceului Papiu, Grig. Ciortea, D-l ing. Miculescu, D-l prof. Geo Popescu, D-l președ. de onoare al meseriașilor Români, Stoica, D-l președ. a Soc. comercianților Români Nicolae Opreanu, D-l Iuliu Șerbănuțiu președ. tinerimei române din Tg.-Murăș, Corpul profesoral secundar și primar, delegații dela stolurile străjerești cu comandantele și comandantii.

În sunetele clopotelor dela catedrală, sutele de credincioși și frații Români de un sânge, au parcurs frumoasa piață Regele Ferdinand, spre sala festivă a Primăriei, unde s'a desfășurat a doua parte a sărbătoririi păr. prot. Șt. Rusu. Corul a intonat Hristos a Inviat!

Cuvântările omagiale.

D-l General Georgescu Pion, a luat cel dintâi cuvântul, fiind inițiatorul sărbătoririi păr. Șt. Rusu. D-sa a arătat luptele din trecut, cu serviciul credincios în vechea bisericuță, apoi ctitoria noii catedrale în valoare de 22 milioane, din care capeteasma singură a costat 1 milion și jumătate. Acum când este în pragul să dea sfințita muncă a altarului altei persoane, n'a părăsit grija de noi înzestrări, pentru executarea picturii. Luptătorul pentru apărarea credinței strămoșești, a neamului și a tot ce avem noi Români mai scump, pământul patriei, trebuia să aibă o recunoștință la adânci bătrânețe. D-l General Pion, a arătat stăruințele depuse la Ministerul Cultelor, încă de când era ministru P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Colan, care a făcut dreptele referințe. Astfel Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, a dat Decretul pentru decorarea păr. prot. stavrofor Ștefan Rusu, cu „Meritul cultural, Serviciul credincios pentru Biserică în gradul de cavaler cl. II-a.”

Păr. consilier eparhial Dr. V. Sava, a citit Decretul și adresa Episcopiei prin care a fost decorat păstorul sărbătorit, arătându-i-se și faptele importante.

D-l General Georgescu Pion, pune pe pieptul cu alte distincțiuni al Sf. S. Protopop Rusu, binemeritata decorație; iar corul intonează: „Vrednic este”.

P. C. Sa Dr. Vasile Sava dă citire actului de felicitare a P. S. Sale Episcop Nicolae Colan.

Păr. prof. Dorift Șuteu, a rostit în numele preoților și credincioșilor ortodocși din tractul Murăș o elogiasă cuvântare, înșirând realizările sărbătoritului în 50 ani de protopopiat: zidind biserici, înființând noi parohii, aducând credincioșii la adevărata credință, pentru care a suferit, pentru apărarea crucei lui Isus.

A vorbit apoi păr. prot. greco-catolic Iosif Pop. Sf. Sa a zis: „Textele biblice, cu bătrânul Moise, care a stat 40 ani în reculegere și rugăciune, potrivitându-se cu cei 50 ani ai Sfinției Tale, iubite frate întru Domnul, mândru să fii în sufletul P. Cucerniciei Tale, că ai avut o viață de slujitor al altarului, pe care mulți dintre preoți ar dori s'o aibă, dar cad prea de vreme cu aripele frânte.

D-l Dr. Aurel Baciu, președintele F. R. N.-ului și al Frăției Ortodoxe din Mureș, fiind la Ciucea, a trimis o frumoasă scrisoare, arătându-și stima pentru luptele adevărate ce le-a dus părintele prot. Ștefan Rusu, al cărui colaborator i-a fost timp de 22 ani în consiliile bisericesti.

D-l General Georgescu Pion, a adus cuvânt de omagiu în numele ostașilor noștri, credincioși față de biserică, tron, patrie și neam.

D-l prof. Gh. Târnavăeanu, dir. Liceului comercial și președ. a F. R. N. din Tg.-Mureș, a subliniat viața pilduitoare a sărbătoritului.

D-l prof. Geo Popescu, a adus omagii din partea corpului profesoral din Tg.-Mureș.

Din partea „Astrei“, al cărui președinte activ a fost păr. prot. Rusu, mulți ani înainte de războiu, a vorbit d-l prof. Grigore Ciortea, dir. liceului Papiu.

D-l inspector școlar Gh. Aniței a vorbit în numele școlii, căreia sărbătoritul i-a dat concurs nelimitat în calitate de președinte al Comitetului școlar județean.

D-l Gh. Aniței a citit telegramele de felicitare trimise de către d-l General Dănilă Papp rezidentul regal al ținutului Mureș și de d-l dr. Emil

Dandea, fost primar al Municipiului Tg.-Mureș.

Prefectul județului d-l Ștefan Pan-tea a elogiat cu avânt activitatea bogată a păr. Șt. Rusu.

D-l Dr. Eugen Curta, primarul orașului a vorbit în numele cetățenilor, arătând înfăptuirile numeroase prin care păr. prot. Ștefan Rusu intră în galariile marilor preoți ai Ardealului. În cartea de aur a orașului, d-l primar a deschis o pagină specială în care asistența a semnat.

NIC. OPREA

Protopop Ioil Ghiurițan

Centrul episcopiei noastre a fost profund afectat de vestea morții din senin a celui ce a fost un preot cu adevărat devotat Evangheliei Domnului nostru Isus Hristos și un protopop, frate și părinte sufletesc al preoțimei și poporului nostru drept credincios din tractul Ungurașului.

Moartea l-a răpus brutal, printr'un atac de cord, în ziua de 1 Mai crt., în anul 59 al vieții sale și în al 33-lea an de preoție. Iar în demnitatea de protopop a servit 21 de ani.

Vlăstar al unei străvechi familii de preoți, defunctul s'a născut în satul Unguraș, în anul 1881.

Școala primară a făcut-o în comuna sa natală. Pe când liceul l-a absolvit în Zălau, unde în toți cei 8 ani de studiu a fost primul pe clasă. Pentru eminențele sale calități sufletești și intelectuale, ca și pentru râvna și corectitudinea sa exemplară, profesorii lui l-au iubit mult și i-au prezis un viitor strălucit. Catedra sau tehnica i-au fost carierele prezise de profesori. Ci el — tânărul Joil — din îndemn lăuntric, precum și la sfatul părintelui său, se hotărî pentru preoție.

Urmează studiile teologice la Sibiu și în anul 1907 primește darul preoției, ca astfel să fie și el un vrednic continuator al unei frumoase tradiții familiare, care peste 200 de ani în șir neîntrerupt, statornicise regula ca să fie închinat mereu Altarului, câte un fiu de parte bărbătească din această familie atât de venerabilă.

După 12 ani de activitate pastorală fu înaintat prin hirotesire la demnitatea de protopop al tractului Unguraș.

Ca om, răposatul a fost dăruit de Dumnezeu cu o fire din cele mai alese. Îngăduitor, bun la suflet; sobru în toate manifestările sale; în vorbă ca și în faptă; idealist, îndrăgît de farmecul naturii ca și de tot ce poate constitui o preocupare no-

bilă a sufletului omenesc. Pentru demnitatea firii omenesti avea un adevărat cult. Deci o sumă de calități care îl făceau stimat și iubit de toți pietenii și cunoscuții săi. Era apreciat mai ales pentru *omenia* sa masivă ca și pentru dărzenia *caracterului* său moral.

Despre activitatea și meritele sale pe teren public schițăm următoarele:

Pe teren bisericesc și pastoral, a fost propovăduitorul Evangheliei lui Hristos în parohia Unguraș, unde cu înțelepciune, tact și iubire desăvârșită a păstorit sufletele credincioșilor săi pe căile luminii și ale mântuirii. A fost cu vorba și cu fapta pildă vie de alese virtuți creștinești, sau cu alte cuvinte un adevărat apostol al ideii creștine, un păstor model.

Ca protopop, a fost un conducător priceput, harnic și cu multă înțelegere frățească față de toate preocupările și dolențele preoțimei din tractul său, ceea ce i-a asigurat atât stima cât și iubirea necondiționată a fraților și colaboratorilor săi întru preoție.

Din realizările lui materiale mai de seamă încreștăm:

a) Biserica nouă din Unguraș;
b) două cooperative pentru aprovizionarea țărănimii din Unguraș și jur;

c) un cămin cultural;

d) o bancă populară, care a înlesnit poporului credite de peste zece milioane lei în scopul cumpărării de pământ. E de remarcat aci și faptul, că a fost pe timpul înfăptuirii reformei agrare exponentul cel mai autorizat al țărănilor noștri iobagi dela poalele Meseșului.

Ca intelectual a fost totdeauna în rândurile celor dintâi luptători pentru ridicarea poporului din Sălaj și Valea Almașului (plasa Hida). În mai multe rânduri a fost consilier județean și în anul 1926—1927 a fost viceprezidentul Consiliului județean din Sălaj. A luptat cu deosebită râvnă în ca-

drele „Astrei“, ținând nenumărate *prelegeri populare*, înscriind membrii la cea mai veche instituție de cultură a noastră, și participând cu tot elanul la toate manifestațiile culturale din Sălaj și plasa Hida, pe teritoriul căruia sunt așezate cele mai multe comune ale tractului său protopopesc.

A fost un membru valoros al Adunării noastre eparhiale, având rol însemnat în diferite chestiuni bisericești și culturale. Cunoștințele sale teoretice, ca și experiența multiplă a vieții sale au făcut din el un distins orator bisericesc.

Lasă în urma lui, în plină durere, o soție, care i-a fost o harnică și devotată colaboratoare de viață și 6 copii, cărora prin inima lui iubitoare le-a dat o aleasă educație și le-a asigurat un viitor onorabil în societate.

A fost înmormântat în ziua de 3 Mai crt., în comuna Unguraș. Rămășițele pământești au fost așezate într'o criptă provizorie, în nemijlocită apropiere de biserica ce însuși a zidit-o. Solemnitatea tristă a prohodului a fost celebrată, în sobor, de cei 24 preoți ai protopopiatului, în fruntea cărora au slujit PP. CC. LL. consilieri eparhiali *Laurențiu Curea și Ion Goron*, ca delegați ai P. S. Sale Episcopului nostru *Nicolae Colan* și ai Ven. Consiliu eparhial din

Cluj. Panegiricul l-a rostit P. C. Sa păr. cons. *Laur. Curea*, care în cuvinte deosebit de duioase și pătrunzătoare, a caracterizat personalitatea și meritele deosebite ale defunctului. Alte cuvântări au fost: în numele Frontului Renașterii Naționale a luat cuvântul d-l *Dr. Iulian Domșa*; în numele preoțimei din tract C. Sa păr. *Remus Roșca*, preot în Zălau; *Dr. Ionel Cioban* în numele instituțiilor culturale; Preot *N. Hațiegan* în numele intelectualilor dela poala Meseșului; iar țăranul *Ioan Muste*, în numele țărănimii, pentru care a luptat și activat atât de mult cel răposat.

Toți aceștia au descris în culori vii, viața atât de pilduitoare a celui ce a fost omul, preotul și protopopul Joil Ghiurițan, exprimând totodată regretul lor profund pentru pierderea atât de simțitoare ce-o îndură prin moartea lui familia, Biserica, neamul și obștea românească deopotrivă din această regiune.

Noi, cei ce l-am apreciat, stimat și l-am iubit, rugăm pe Dumnezeu Indurărilor, ca acum, la săvârșirea lui, să-i rostească sentința de împăcare: „Bine, slugă bună și credincioasă peste puține ai fost, peste multe te voi pune. Intră întru bucuria Domnului Tău“. Amin.

Pavel Dab

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința de primăvară din prot. Bistrița.

Joi, 18 Aprilie a. c., preoțimea tractului s'a întrunit la Bistrița în conferință de primăvară. Dimineața a început cu mărturisirea tuturor preoților de către un duhovnic desemnat dintre preoții mai bătrâni, după care între orele 9—11 s'a oficiat Utrenia și Sf. Liturghie, în cursul căreia s'au împărtășit cu sf. taine atât preoții cât și o mulțime dintre mireni parohiei Bistrița.

Predica despre „*Chemarea protopopului*“ a fost ținută de tânărul preot din Corvinești, Petru Timișan.

După terminarea serviciului divin preoțimea a trecut la „Cercul cultural“, unde păr. prot. Victor Mureșan a prezidat ședința intimă, deschizându-o prin o frumoasă cuvântare.

Conferința s'a limitat la discuția servirii Sf. Liturghii în sobor și a altor servicii religioase pentru a produce asupra credincioșilor o cât mai plăcută impresie și înălțare sufletească.

Din cele discutate s'a ajuns la concluzia, că fiecare preot să observe regulile indicate în Liturghier și în special în Liturghierul nou editat de Sf. Sinod pe lângă care la rugăciunile diferitelor trebuințe preoții se vor folosi și de Liturghierul dela Sibiu.

Conferința aduce laude păr. Petru Timișan pentru predica rostită, pro-

punându-se ca astfel de predici să se publice în mici broșurele cu ajutorul tuturor preoților.

De încheiere păr. adm. protopopesc, după ce cetește mai multe comunicări din partea Ven. Consiliu eparhial din Cluj, face un apel foarte călduros către preoțime de a se menține în aceeași dragoste colegială de până acum, dorindu-le tuturor cea mai deplină mulțumire sufletească.

Pr. TEODOR CIURUȘ-Caila.

C. Preoți să stea în fruntea mișcării Oastea Domnului.

Să contribuim cu toată însuflețirea la întărirea granițelor noastre prin plata la timp a impozitelor și a contribuției naționale excepționale de 2 la sută ce s'a pus la cumpărări și consumațiuni.

Nimănui nu-i este îngăduit să se sustragă dela plata impozitelor, pentru că în vremuri grele, ca cele de azi, evaziunea fiscală este trădare de țară.

Oștirea este gata să ne apere, — noi suntem dator să o susținem prin contribuția fiecăruia.

INFORMAȚIUNI

Alegeri bisericesti. Biserica noastră are astăzi trei scaune arhieresti vacante și anume: cel de mitropolit al Bucovinei, al episcopiei Timișoarei și al episcopiei de Huși. Conform legii de organizare complectarea trebuie să se facă în termen de 3 luni dela vacanța lor. Prin îngrijirea sf. Sinod. marele colegiu electoral va fi convocat la București după data de 10 Iunie a. c.

Nichifor Crainic — academician. În ședința de Luni 20 c. Academia Română a ales ca membru activ al secției literare, în locul rămas liber prin moartea lui Octavian Goga, pe d-l Nichifor Crainic. Felicităm din toată inima pe ilustrul apologet al ortodoxiei pentru această înaltă și meritată distincțiune. El va fi un vrednic urmaș al marelui dispărut dela Ciucea sub cupola spiritualității românești.

Adunarea eparhială din Maramurăș. P. S. Episcop Vasile Stan a convocat la Sighet adunarea eparhială pe ziua de 26 I. c. cum prevede statutul de organizare bisericască. Privim spre această reunire a clerului și mirenilor noștri din nordul Țării cu toată simpatia, încredințăm că hotărârile ce le vor lua au să contribuie la întărirea ortodoxiei naționale și prin aceasta la consolidarea Patriei.

Cosmologia Dlui Lucian Blaga. Sub acest titlu a apărut în „Telegraful Român” un prim articol semnat de către părintele D. Stăniloae, redactorul gazetei, care face o analiză condensată și competentă a cărții recente „Diferențiale divine” scrisă de Lucian Blaga. Noua lucrare filosofică a fecundului autor va stârni aprige discuții, din pricina unor teze cari sunt în contradicție cu teologia ortodoxă. De aceea ne ocupăm și noi de cartea apărută, publicând critica pâr. prof. I. Todoran dela Academia Teologică.

„Preoțimea ardeleană.” Ziarul „Tribuna” din Cluj publică sub acest titlu în Nr. său din 18 I. c. un articol datorit profesorului universitar Iosif Gârbacea. Autorul pretinde că preoțimea de azi nu este la înălțimea celei de ieri, care eră imaginea Popii Tanda lui Slavici, deci un reformator idealist al statului. Ca exemplu dsa citează munca unui preot unit din Sălaj. D-l Gârbacea greșește. Căci realizările părintelui din Sălaj se pot întâlni la activul majorității preoților noștri. Biserica, școală, casă parohială și cor sunt fapte ce nu mai constituie surprize în munca pastorală a clerului ortodox. El le consideră firești și le realizează fără nici o reclamă.

Reglementarea propagandei politice. Guvernul Țării a dat publicității următoarele: „Pentru a preveni aplicarea sancțiunilor legilor în vigoare, ministerul de Interne aduce la cunoștință că, potrivit acestora, singurele adunări și manifestări cu caracter politic permise, sunt acele ale

organizațiilor Frontului Renașterii Naționale. Orice altă propagandă cu caracter politic, de orice fel și sub orice formă în afara Frontului Renașterii Naționale, atrage rigorile legii pentru inițiatorii și participanții lor. Aceleași rigori se aplică și pentru constituiri cu caracter politic, de asociațiuni sub orice formă, grupuri, nucleu, etc., pentru procesiuni, pentru adunare de cotizație, ca și pentru orice altă activitate politică interzisă de legile în vigoare“.

† **Elena Popp Hossu.** Duminecă 19 Mai c. a avut loc la Băsești, jud. Sălaj, ceremonia înmormântării d-nei Elena Popp Hossu, una din cele mai vrednice luptătoare românce dela noi. Defuncta este fiica lui Gh. Popp de Băsești, fruntașul care a prezidat adunarea unirii dela Alba-Iulia din 1 Decembrie 1918. La înmormântare a participat un public numărös în frunte cu d-l Al. Vaida-Voevod, consilier regal. S'au rostit mai multe cuvântări, cari au zugrăvit personalitatea celei dispărute. Odihnească în corpurile dreptilor.

† **Olga Văitoianu.** În ziua de 17 I. c. a încetat din viață la București soția Gen. Arthur Văitoianu, consilier regal. La înmormântare a participat și I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan, care a rostit un mișcător panegiric, arătând virtuțile defunctei ca soție, mamă și colaboratoare devotată a gloriosului general în timpul războiului de întregire, alinând suferințelor ostașilor eroi din spitale. Odihnească în pace.

Sectanți pedepsiți. Consiliul de război din Cluj în ședința sa din 16 Mai 1940 a desbătut procesul sectanților pentecostaliști din comuna Valea-Largă, jud. Turda și a condamnat pe șeful lor Mihailă Pădurean la șase luni închisoare și cinci ani interdicție, iar pe Roștaș Petru la o amendă de 2000 lei, pentru propagandă subversivă împotriva statului.

Păreri ebraice despre apostolul Pavel. Intr'o revistă ebraică din Tel-Aviv (Palestina) un profesor ovreu publică un studiu despre sf. Pavel, spunând despre el, că a fost un om cu voință de fer, energetic, necilintit, ambițios și mândru, dar în acelaș timp melancolic, mulțumit a trăi în sărăcie, blând și chiar sentimental. Când se va realiza împărțirea cerului în concepția ebraică, poporul evreu — zice autorul — va trebui să recunoască datorita lui către Ap. Pavel, că prin el a primit lumina sf. Scriptură ca temelie al unei credințe monoteiste pure. (După The Church Times).

Rectificare. În ordinul circular Nr. 2739 publicat în „Renașterea” Nr. 20, 1940, referitor la nouile dispoziții pentru întregirea parohiilor vacante, la alineatul prim dela început, ordinul Nr. 7 din 1938 s'a publicat în „Renașterea” Nr. 5 dela 30 Ianuarie 1938, iar la art. 48 termenul înăluntru dela căruia are să se

convoaice adunarea parohială electorală, nu este de 14 zile cum greșit s'a publicat, ci 28 zile libere dela expirarea concursului.

Preoții noștri sunt invitați să facă această corectură și cei interesați să fină seamă de ea.

ROMĂNI,

Subscriind bonuri pentru înzestrarea armatei, îndeplinim o sfântă datorie către țară, asigurăm liniștea, munca și avutul nostru și facem totodată un bun plasament al banilor noștri.

Buletinul războiului. Ofensiva germană pornită în ziua de 10 Mai c. cu forțe uriașe și viteză fulgerătoare a dus la ocuparea Olandei și Belgiei, străbătând și în Franța, peste linia Daladier, cucerind o serie de orașe până la râul Somme. O armată aliată de 1 million soldați este încercuită în vestul Belgiei. Generalul Girard cu statul său major a căzut prizonier. Unitățile de motocicliști și care blindate germane, susținute de aviație și parașutiști, merg vertiginos înainte, spre a tăia legăturile dintre Anglia și Franța. Câteva unități motorizate au și atins coasta, de pe canalul Mânecii. Armatele aliate, cari au căpătat în persoana gen. Weygand un nou comandant în locul generalului Gamelin, opun o rezistență eroică. Bătăliile angajate sunt formidabile și îngrozitoare prin pustiirile ce le fac tankurile și bombardamentul aerian. Pierderile sunt enorme de ambele părți, atât în oameni cât și în material de război. Presiunea germană este în creștere. Statele Unite ale Americii sunt alarmate de situația din Europa și președintele Roosevelt ia în grabă măsuri pentru întărirea apărării naționale.

BIBLIOGRAFIE

Mme E. de Pressensé: „Mămica”. Trad. din limba franceză de Monahia Olga Gologan. Tipografia „Gutenberg”. R. Vâlcea, 227 pag. Lei 60.

Autoarea, descriind viața alor doi copii ai nimănui din orașul lumină, reușește să ne introducă în atmosfera de evlavie creștină, să ne arate minunatele căi ale providenței divine și puterea făcătoare de minuni a mlei creștine.

Cartea e scrisă pentru tineret, cu gândul de a substitui literatura atât de primejdioasă a romanelor de aventură. Dar poate fi cetită, cu real folos sufletesc, de cei mari și de cei mici deopotrivă.

Traducerea e făcută într'un stil ușor și îngrijit. Ea constituie o dovadă mai mult a nobililor străduințe ce depune conducerea Mănăstirii de maici Bistrița pentru reînvierea tradiției culturale a mănăstirilor noastre și pentru încopcierea vieții acestor mănăstiri în ritmul vieții moderne.

Tineretul nostru are trebuință de cât mai multe cărți de felul acesta și ori cine înlesnește procurarea și răspândirea lor, face o operă bineplăcută lui Dumnezeu.

Cartea se poate procura dela Mănăstirea „Sf. Elisabeta” din Cluj, ori dela Librăria eparhială. I. Goron

Dr. I. Mateiu: Profesorul Aurel Ciortea. Cluj 1939, 32 pagini, 5 Lei. Este al 19-lea număr din Biblioteca Frăției ortodoxe române editată de comitetul central de direcție din Cluj. Autorul zugrăvește figura regretatului profesor și Rector al Academiei comerciale din Cluj, arătând contribuția lui prețioasă la desvoltarea școlii românești din Transilvania. Aurel Ciortea a fost un bun ortodox, făcând parte din consiliul și adunarea eparhială a Clujului, iar timp de câțiva ani prezidase și consiliul parohial. Împlinindu-se 10 ani dela moartea lui, comemorări au avut loc la Academia comercială din Cluj și la liceul ortodox din Brașov, unde d. I. Mateiu a rostit conferința cuprinsă în broșura de față.

Rumanian Pilgrimage. By Margaret Longborough. Londra, 1940. S. P. C. K. 4 s. Revista londoneză *Theology* publică în numărul de pe Mai a. c. o recenzie elogioasă despre această carte (Pelerinaj românesc), care ne interesează de aproape. Citam următoarele rânduri: „Dșoara Longborough descrie vizita sa făcută în România în toamna anului 1938. Ea s'a dus acolo ca membră a societății anglo-ortodoxe din St. Alban și St. Sergius, interesul său primar fiind acela de a învăța mai multe cu privire la viața Bisericii din această țară puțin cunoscută. Autoarea are un dar real de zugrăvire, știind face pe cititori să vadă mănăstirile, schiturile, palatele episcopale, școlile bisericesti și alte instituțiuni, pe cari le-a vizitat ea însăși. Viața așa de diferită de cea din Anglia, obiceiurile și concepțiile, așa de neasemănate din această țară, sunt expuse de autoare în mod convingător și uneori în formă critică. Prin aceasta ne ajută să dobândim o mai bună înțelegere a mentalității României moderne. Cartea este ilustrată cu schițe minunate despre bisericile și poporul românesc, făcute de Rev. J. Perret”. Din partea noastră ne bucurăm de apariția cărții și o recomandăm celor ce cunosc limba engleză.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 3235/1940.

Comunicat.

Pentru conferințele preoțesti de toamnă ale protopopiatelor, am fixat lucrarea „Cultul pentru sacrificiile înaintașilor pe seama limbii și a legii strămoșilor”. Fiecare preot va căuta momente istorice mai însemnate din parohie, lupte pentru credință, numele martirilor și eroilor români, fixând zilele acestor întâmplări și arătând în ce chip s'ar putea comemora în fiecare an aceste evenimente.

Problema se va discuta în conferință, iar lucrările se vor înainta aici. Cluj, la 20 Mai 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 3073/1940.

Comunicat.

Direcțiunea generală a arhivelor statului a tipărit un album de paleografie românească cu facsimile de pe monumentele de limbă și literatură veche românească și hrsoave vechi. Prețul 220 Lei. Il recomandăm preoților noștri ca îndrumător în cunoașterea și descifrarea documentelor vechi. Se poate comanda dela librăria noastră eparhială.

Cluj, la 17 Mai 1940.

Consiliul eparhial.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.